

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμ. Γνωμοδότησης 30/2015

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Γ' ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίαση της 9^{ης} Φεβρουαρίου 2015

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Βασιλική Δούσκα, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ.

Μέλη: Ανδρέας Γραμματικός, Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, Παναγιώτης Σπανός, Ευγενία Βελώνη, Νίκη Μαριόλη, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Αθηνά Αλεφάντη, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Αικατερίνη Γαλάνη, Πάρεδρος ΝΣΚ (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμ. ερωτήματος.: Το υπ' αριθμ. πρωτ. Φ.351.5/86/170583/Δ1/21-10-2014 έγγραφο του Υπουργείου Παιδείας & Θρησκευμάτων (ήδη Υπουργείου Πολιτισμού Παιδείας & Θρησκευμάτων, π.δ. 24/2015 Α' 20), Γενικής Δ/νσης Διοίκησης Α' /θμιας και Β' /θμιας Εκπ/σης, Δ/νσεις Προσωπικού Π.Ε. & Δ.Ε. -Τμήματα Ε' & Γ' (ήδη Γενικής Δ/νσης Προσωπικού Π.Ε. & Δ.Ε., Δ/νσης Διοίκησης Προσωπικού Π.Ε.- Τμήμα Β', π.δ. 114/2014 «Οργανισμός Υπουργείου παιδείας και Θρησκευμάτων», Α' 181).

Περίληψη ερωτήματος.: Ερωτάται: α) αν, για τη χορήγηση άδειας άνευ αποδοχών για ανατροφή τέκνου ηλικίας έως έξι (6) ετών στους εκπαιδευτικούς Α' /θμιας και Β' /θμιας εκπαίδευσης, εξακολουθεί να ισχύει ως ειδική και να εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 16 παρ. Ε' του ν. 1566/1985, ή η διάταξη του άρθρου 51 παρ. 2 του Υ.Κ., όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 37 παρ. 4 του ν. 3986/2011 και β) αν το διάστημα που

χορηγείται για τη γονική άδεια ανατροφής τέκνου άνευ αποδοχών δύναται να υπερβαίνει τους τέσσερις (4) μήνες και σε καταφατική απάντηση ποιά διάταξη, από τις προαναφερόμενες, θέτει το ανώτατο χρονικό όριο κατά το οποίο αυτή δύναται να χορηγηθεί.

Επί του ως άνω ερωτήματος το Γ' Τμήμα του ΝΣΚ γνωμοδότησε ως ακολούθως:

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ.

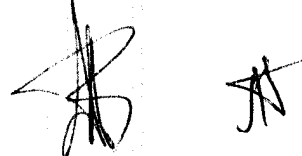
Από την ερωτώσα υπηρεσία με αφορμή το αριθμ. πρωτ. 189476/38065/22-07-2014 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη, που εκδόθηκε μετά από αναφορά της εκπαιδευτικού Μ.Π. σε σχέση με το καθεστώς χορήγησης των άνευ αποδοχών αδειών για ανατροφή τέκνου σε εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, εκτίθενται τα ακόλουθα:

«Η εκπαιδευτικός Μ. Π. αιτήθηκε από την αρμόδια Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Α' Αθήνας να της χορηγηθεί άδεια άνευ αποδοχών ενός σχολικού έτους (από 1/9/2014 έως 31/8/2015) για την ανατροφή της 20 μηνών κόρης της, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 53 παρ. 1 και του άρθρου 51 παρ. 2 του Ν. 3528/2007, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 37 παρ. 4 του Ν. 3986/2011. Η Α' Δ/νση Π.Ε. απάντησε αρνητικά, επειδή η εκπαιδευτικός είχε εξαντλήσει το δικαίωμα της άδειας άνευ αποδοχών (τριετία), όπως προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 16 περ. Ε' του Ν. 1566/1985.

Μετά την αρνητική απάντηση της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης, η εν λόγω εκπαιδευτικός υπέβαλε αφενός αίτηση θεραπείας, αφετέρου ερώτημα προς την Υπηρεσία μας (συνημ. [1]), περί χορήγησης αδειών άνευ αποδοχών, ισχυριζόμενη ότι η άδεια για ανατροφή τέκνου χορηγείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 53 του Ν.3528/2007 και ότι δεν υπόκειται στον περιορισμό των τριών ετών που καθορίζεται από τον Ν. 1566/1985.

Η Υπηρεσία μας με το αρ. πρωτ. Φ.351.5/63/117582/Δ1/24-07-2014 έγγραφο (συνημ. [2]), απάντησε ότι:

α) η διάταξη του ν. 1566/1985, ως ειδική υπερισχύει της γενικής διάταξης του άρθ. 51 παρ. 2 του Υ.Κ., όπως τροποποιήθηκε από το άρθ. 37 παρ. 4 του ν. 3986/2011, καθώς ρυθμίζει ειδικότερα τόσο το ανώτατο χρονικό διάστημα της άδειας

άνευ αποδοχών, όσο και τους σοβαρούς λόγους για τους οποίους μπορεί να χορηγείται σε εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης η εν λόγω άδεια.

β) η διάταξη της παρ. 1 του άρθ.53 του Υ.Κ. ορίζει την υποχρέωση χορήγησης της άδειας άνευ αποδοχών που προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθ. 51 του ίδιου Κώδικα και μάλιστα χωρίς γνώμη του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου, όταν ο σοβαρός λόγος είναι η ανατροφή τέκνου ηλικίας έως έξι ετών και

γ) για τη χορήγηση άδειας χωρίς αποδοχές για ανατροφή τέκνου ηλικίας έως έξι ετών σε γονέα εκπαιδευτικό πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εφαρμόζεται η ειδική διάταξη του ν. 1566/1985, στην οποία προβλέπεται ως σοβαρός λόγος η αντιμετώπιση δύσκολων περιπτώσεων μητρότητας, σε συνδυασμό με την παρ. 1 του άρθ.53 του Υ.Κ., με την οποία ορίζεται η υποχρέωση χορήγησης της άδειας για το σοβαρό λόγο της ανατροφής του παιδιού και ρυθμίζεται η διαδικασία χορήγησης της.

Παράλληλα η εν λόγω εκπαιδευτικός είχε υποβάλει αναφορά στο Συνήγορο Του Πολίτη, ο οποίος με το αριθμ. πρωτ. 189476/38065/22-07-2014 έγγραφό του (συνημ. [3]), επισημαίνει προς το ΥΠΑΙΘ ότι οι διατάξεις του άρθρου 16 περ. Ε' του Ν. 1566/1985 και οι διατάξεις του άρθρου 53 του Ν. 3528/2007 δεν τελούν μεταξύ τους σε σχέση ειδικής προς γενική, αλλά ρυθμίζουν διαφορετικά ζητήματα. Επίσης επισημαίνει ότι η αιτούμενη εκπαιδευτικός μπορεί να λάβει την άδεια κατά εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4075/2012 και ότι η με αρ. πρωτ. Φ.351.5/43/67822/Δ1/5.5.2014 (συνημ. [4]) εγκύκλιος του ΥΠΑΙΘ παραβιάζει τις διατάξεις του Ν. 4075/2012 περιορίζοντας τη διάρκεια της άδειας σε 4 μήνες και εντάσσοντας την μέσα στο χρονικό περιορισμό των διατάξεων του Ν. 1566/1985.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, τίθενται οι εξής προβληματισμοί:

1. Για τη χορήγηση άδειας άνευ αποδοχών για ανατροφή τέκνου ηλικίας έως έξι (6) ετών στους εκπαιδευτικούς Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης, ισχύει η διάταξη του άρθρου 16 περ. Ε' του Ν. 1566/1985 ως ειδική, και επομένως, ανώτατο όριο χορήγησης είναι τα τρία (3) έτη, ή, στην προκειμένη περίπτωση, εφαρμόζεται η διάταξη του άρθ. 51 παρ. 2 του Υ.Κ. όπως τροποποιήθηκε από το άρθ. 37 παρ. 4 του ν. 3986/2011, οπότε ανώτατο όριο είναι τα πέντε (5) έτη;

2. Το διάστημα χορήγησης της γονικής άδειας ανατροφής άνευ αποδοχών του άρθρου 50 του Ν.4075/2012, δύναται να ξεπερνά τους τέσσερις (4) μήνες και σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, για τη χορήγηση τους στους εκπαιδευτικούς Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης, ως ανώτατο όριο χορήγησης, λογίζονται τα τρία (3) έτη της ειδικής διάταξης του άρθρου 16 περ. Ε' του Ν. 1566/1985 ή τα πέντε (5) έτη του άρθρου 51 παρ. 2 του Υ.Κ., όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 37 παρ. 4 του Ν. 3986/2011;

Παρακαλούμε για την ερμηνεία των παραπάνω αναφερόμενων διατάξεων, καθώς τίθεται θέμα οριζόντιας εφαρμογής τους, στους εκπαιδευτικούς Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης».

II. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.

A.1. Με τη διάταξη του άρθρου 21 του ισχύοντος Συντάγματος, όπως αυτό διαμορφώθηκε μετά την αναθεώρηση του (ψήφισμα της 6/4/2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων) ορίζεται μεταξύ άλλων :

« Άρθρο 21.

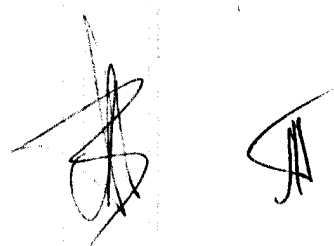
1. Η οικογένεια ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους καθώς και ο γάμος η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους.

5. Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή δημογραφικής πολιτικής καθώς και η λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων αποτελεί υποχρέωση του Κράτους».

2. Με τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 3 και 101 παρ. 3 του π.δ. 611/1977 «Περί κωδικοποίησης εις ενιαίον κείμενον, υπό τίτλον "Υπαλληλικός Κώδιξ", των ισχυουσών διατάξεων των αναφερομένων εις την κατάστασιν των υπαλλήλων του Δημοσίου και των ν.π.δ.δ.» (Α' 198), αντιστοίχως τα εξής:

«Άρθρο 2. Έκτασις εφαρμογής του Υπαλληλικού Κώδικα

«3. Επίτου διδακτικού προσωπικού.....των Διδασκαλείων Μέσης και δημοτικής Εκπαιδύσεως και του εποπτικού και διδακτικού προσωπικού της Δημοτικής, της Μέσης και της Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαιδύσεως εφαρμόζονται αι διατάξεις του παρόντος δι' εκείνα μόνον τα θέματα, τα οποία δεν ρυθμίζονται άλλως υπό των ειδικών περί του προσωπικού τούτου διατάξεων».

«Άρθρο 101. Δικαίωμα κανονικής αδειάς

4. *Εις εξαιρετικές περιπτώσεις και εφ' όσον αι ανάγκαι της υπηρεσίας επιτρέπουν, δύναται να χορηγήται εις πάντα τακτικόν υπάλληλον κατόπιν αιτήσεώς του καθ' έκαστον ημερολογιακόν έτος κανονική άδεια απουσίας άνευ αποδοχών μέχρι (δέκα πέντε ημερών) και μετά σύμφωνον γνώμην του υπηρεσιακού συμβουλίου μέχρι (τριάκοντα ημερών) εν συνόλω ».*

3. Με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του ν. 1483/1984 «*Εργαζόμενοι με οικογενειακές υποχρεώσεις - εργατική νομοθεσία*» (Α' 153), όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 25 παρ.1 του ν.2639/1998 (Α' 205), ορίστηκε :

«Άρθρο 5.

Ο γονέας που έχει τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 1 και έχει συμπληρώσει ένα (1) χρόνο εργασίας στον ίδιο εργοδότη δικαιούται να λάβει γονική άδεια ανατροφής του παιδιού, στο χρονικό διάστημα από τη λήξη της άδειας μητρότητας μέχρις ότου το παιδί συμπληρώσει ηλικία τριών και μισό (3 ½) ετών. Η άδεια αυτή είναι χωρίς αποδοχές, η διάρκεια της μπορεί να φθάσει τους τρεις και μισό (3 & ½) μήνες για κάθε γονέα και δίνεται από τον εργοδότη, με βάση τη σειρά προτεραιότητας των απασχολούμενων στην επιχείρηση για κάθε ημερολογιακό έτος.

Οι ρυθμίσεις της παρούσας παραγράφου ισχύουν και για τους απασχολούμενους στο Δημόσιο, τα ΝΠΔΔ και τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης».

4. Με τις διατάξεις του άρθρου 16 περ. Ε' του ν. 1566/1985 «*Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις*» (Α' 167) ορίζεται ότι:

«Άρθρο 16

1. *Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ύστερα από πρόταση του αρμόδιου κεντρικού υπηρεσιακού συμβουλίου, μπορεί να χορηγείται σε εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης άδεια χωρίς αποδοχές μέχρι τη λήξη του σχολικού έτους, όταν συντρέχουν σοβαροί λόγοι γδίωνς θεραπεία δυσίατων ασθενειών του ίδιου του εκπαιδευτικού ή των μελών της οικογένειας του, αντιμετώπιση δύσκολων περιπτώσεων εγκυμοσύνης, τοκετού*

και μητρότητας, ολοκλήρωση μεταπτυχιακών σπουδών, ανάγκη προσωρινής εγκατάστασης στο εξωτερικό.

2. Άδεια χωρίς αποδοχές, που χορηγείται σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, δε μπορεί σε καμία περίπτωση να παραταθεί πέρα από τρία σχολικά έτη».

5. Με τις διατάξεις των άρθρων 1 και 10 παρ. 1 του π. δ 193/1988 «Επέκταση διατάξεων του ν. 1483/1984 (ΦΕΚ 153 τ. Α') στο δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τους Ο.Τ.Α.» (Α' 84), ορίζονται, αντιστοίχως, τα εξής:

« Άρθρο 1.

Οι διατάξεις του Κεφαλαίου Α' του ν. 1483/1984 [άρθρα 1 (παρ. 1) - 18] εφαρμόζονται και στους απασχολούμενους στο Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τους Οργανισμούς τοπικής Αυτοδιοίκησης, με οποιαδήποτε σχέση, σύμφωνα με όσα ορίζονται ειδικότερα στα επόμενα άρθρα του Π. Διατάγματος αυτού».

« Άρθρο 10. Χρόνος απουσίας

1. Ο χρόνος απουσίας που προβλέπεται από τις διατάξεις του Ν. 1483/ 1984 και του παρόντος Π. Διατάγματος λογίζεται ως χρόνος πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας, για κάθε συνέπεια, εκτός από την καταβολή αποδοχών, με εξαίρεση την άδεια του άρθρου 6 του παρόντος που είναι με αποδοχές».

6. Με τις διατάξεις της Οδηγίας 96/34/ΕΚ του Συμβουλίου της 3ης Ιουνίου 1996, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την 97/75/ΕΚ, «σχετικά με τη συμφωνία-πλαίσιο για τη γονική άδεια, που συνήφθη από την UNICE, τη CEEP και τη CES», προβλέφθηκαν οι ελάχιστες διατάξεις περί γονικής αδειας και απουσίας από την εργασία λόγω ανωτέρας βίας και ανατέθηκε στα κράτη μέλη ή/και στους κοινωνικούς εταίρους ο προσδιορισμός των προϋποθέσεων εφαρμογής της γονικής αδειας, ώστε να ληφθεί υπ' όψιν η επικρατούσα σε κάθε κράτος μέλος κατάσταση, συμπεριλαμβανομένης της κατάστασης της οικογενειακής πολιτικής, ιδίως όσον αφορά τις προϋποθέσεις χορήγησης γονικής αδειας και άσκησης του δικαιώματος γονικής αδειας. Ειδικότερα στα άρθρα 1 και 2 και στο Παράρτημα αυτής ορίστηκαν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 1 Υλοποίηση της συμφωνίας-πλαισίου

«Η παρούσα οδηγία αποσκοπεί στην υλοποίηση της συμφωνίας-πλαισίου για τη γονική άδεια, η οποία συνήφθη στις 14 Δεκεμβρίου 1995 από τις διεπαγγελματικές

οργανώσεις γενικού χαρακτήρα (UNICE, CEEP και CES), και η οποία αναφέρεται στο παράρτημα».

Άρθρο 2 Τελικές διατάξεις

«1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι απαραίτητες για να συμμορφωθούν προς την παρούσα οδηγία το αργότερο στις 3 Ιουνίου 1998, ή εξασφαλίζουν, το αργότερο κατά την ημερομηνία αυτή, ότι οι κοινωνικοί εταίροι έχουν θεσπίσει τις απαραίτητες διατάξεις μέσω συμφωνίας, οφείλουν δε να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε να είναι ανά πάσα στιγμή σε θέση να εξασφαλίζουν τα αποτελέσματα που επιβάλλονται από την παρούσα οδηγία. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά».

«Παράρτημα.

«Ρήτρα 1: Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής

1. Η παρούσα συμφωνία ορίζει τους ελάχιστους κανόνες για τη διευκόλυνση του συνδυασμού των επαγγελματικών και οικογενειακών ευθυνών των εργαζομένων γονέων.

2. Η παρούσα συμφωνία εφαρμόζεται σε όλους τους εργαζομένους, άνδρες και γυναίκες, που έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας προσδιοριζόμενη από τη νομοθεσία, τις συλλογικές συμβάσεις ή πρακτικές που ισχύουν σε κάθε κράτος μέλος».

«Ρήτρα 2: Γονική άδεια

1. Δυνάμει της παρούσας συμφωνίας, με την επιφύλαξη της ρήτρας 2 παράγραφος 2, παρέχεται ατομικό δικαίωμα γονικής άδειας στους εργαζόμενους, άνδρες και γυναίκες, λόγω γέννησης ή υιοθεσίας παιδιού, ώστε να μπορέσουν να ασχοληθούν με το παιδί αυτό, τουλάχιστον επί τρεις μήνες, μέχρι μιας ορισμένης ηλικίας, η οποία μπορεί να φθάσει μέχρι τα 8 έτη και προσδιορίζεται από τα κράτη μέλη ή/και τους κοινωνικούς εταίρους.

2. Για την προαγωγή της ισότητας ευκαιριών και μεταχείρισης μεταξύ των ανδρών και των γυναικών, τα μέρη που υπογράφουν την παρούσα συμφωνία πιστεύουν ότι το δικαίωμα στη γονική άδεια που προβλέπεται στη ρήτρα 2 παράγραφος 1 θα πρέπει, κατ' αρχήν, να είναι αμεταβίβαστο.

3. Οι προϋποθέσεις πρόσβασης και οι τρόποι εφαρμογής της γονικής αδείας ορίζονται από το νόμο ή/και τις συλλογικές συμβάσεις στα κράτη μέλη, τηρώντας τους ελάχιστους κανόνες της παρούσας συμφωνίας».

«Ρήτρα 4: Τελικές διατάξεις

Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι απαραίτητες για να συμμορφωθούν προς την απόφαση του Συμβουλίου το αργότερο δύο έτη μετά την έκδοση της απόφασης ή διασφαλίζουν ότι οι κοινωνικοί εταίροι (1) λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα μέσω συμφωνίας, πριν από τη λήξη της περιόδου αυτής. Τα κράτη μέλη μπορούν, αν αυτό είναι απαραίτητο για να ληφθούν υπόψη ιδιαίτερες δυσχέρειες ή η υλοποίηση με συλλογική σύμβαση, να διαθέτουν συμπληρωματικό χρονικό διάστημα ενός έτους κατ' ανώτατο όριο προκειμένου να συμμορφωθούν με την απόφαση».

Ευθεία enarμόνιση της εθνικής νομοθεσίας προς την άνω οδηγία δεν υπήρξε.

7. Με τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 2, 51 παρ. 1-2 και 5 του ν. 2683/1999 «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και άλλες διατάξεις» (Α' 19) ορίζονται αντίστοιχα τα ακόλουθα:

« Άρθρο 2.

2. Υπάλληλοι ή λειτουργοί του κράτους ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι, κατά συνταγματική ή νομοθετική πρόβλεψη, διέπονται από ειδικές για αυτούς διατάξεις, καθώς και οι υπάλληλοι των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, υπάγονται σε εκείνες τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα στις οποίες παραπέμπουν οι ειδικοί νόμοι που τους διέπουν».

« Άρθρο 51. Άδειες χωρίς αποδοχές

1. Επιτρέπεται η χορήγηση στον υπάλληλο, μετά από αίτησή του, άδειας άνευ αποδοχών, εφόσον οι ανάγκες της υπηρεσίας το επιτρέπουν. Η άδεια αυτή δεν μπορεί να υπερβεί τον ένα (1) μήνα εντός του ίδιου ημερολογιακού έτους.

2. Στους υπαλλήλους επιτρέπεται η χορήγηση άδειας άνευ αποδοχών συνολικής διάρκειας έως δύο (2) ετών, ύστερα από αίτησή τους και γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, για σοβαρούς ιδιωτικούς λόγους.....

Ο χρόνος της άδειας άνευ αποδοχών αποτελεί χρόνο πραγματικής υπηρεσίας μόνο στις περιπτώσεις των προηγούμενων παραγράφων 1 και 4».

«Άρθρο 53. Διευκολύνσεις υπαλλήλων με οικογενειακές υποχρεώσεις

1. Η προβλεπόμενη από την παρ. 2 του άρθρου 51 άδεια χορηγείται υποχρεωτικά, χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου, όταν πρόκειται για ανατροφή παιδιού ηλικίας έως και έξι (6) ετών.

2. Στις μητέρες υπαλλήλους ο χρόνος εργασίας μειώνεται κατά δύο (2) ώρες ημερησίως, εφόσον έχουν τέκνα ηλικίας έως δύο (2) ετών, και κατά μία (1) ώρα, εφόσον έχουν τέκνα ηλικίας από δύο (2) έως τεσσάρων (4) ετών. Η μητέρα υπάλληλος δικαιούται εννέα (9) μήνες άδεια με αποδοχές για ανατροφή παιδιού, εφόσον δεν κάνει χρήση του κατά το προηγούμενο εδάφιο μειωμένου ωραρίου».

8. Με τη διάταξη του άρθρου 53 παρ. 2 περ. α του ν. 2721/1999 (Α' 112) ορίζεται:

« Άρθρο 53

2. Οι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης, υπάγονται στις διατάξεις του ν. 2683/1999 "Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων πολιτικών Διοικητικών και υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 19 Α') από την ημερομηνία ισχύος του, με την επιφύλαξη των ρυθμίσεων των επόμενων περιπτώσεων και με εξαίρεση τα θέματα τα οποία ρυθμίζονται από ειδικές γι' αυτούς διατάξεις:

α) Οι μητέρες τακτικοί εκπαιδευτικοί μπορούν να επιλέγουν τη χορήγηση άδειας εννέα (9) μηνών με αποδοχές για ανατροφή παιδιού του άρθρου 53 ή τις διευκολύνσεις της παραγράφου 8 του άρθρου 13 του ν. 1566/1985 (ΦΕΚ 167 Α') και του άρθρου 30 παράγραφος 14 του ν. 2083/1992 (ΦΕΚ 159 Α')».

9. Με τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 2 , 51 παρ. 2 και 5 και 53 παρ. 1 και 2, όπως ίσχυαν κατά τον κρίσιμο χρόνο του ν. 3528/2007 «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.» (Α' 26) ορίζονται, αντίστοιχα, τα εξής:

α. « Άρθρο 2.

2. Υπάλληλοι ή λειτουργοί του κράτους ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι, κατά συνταγματική ή νομοθετική πρόβλεψη, διέπονται από ειδικές διατάξεις, καθώς και οι υπάλληλοι των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται από τις ειδικές γι' αυτούς διατάξεις.

β. « Άρθρο 51.

2. Στους υπαλλήλους επιτρέπεται η χορήγηση άδειας χωρίς αποδοχές συνολικής διάρκειας έως πέντε (5) ετών, ύστερα από αίτηση τους και γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, για σοβαρούς ιδιωτικούς λόγους». (Η συνολική διάρκεια αυξήθηκε σε πέντε (5) έτη με τη διάταξη του άρθρου 37 παρ. 4 του ν. 3986/2011, Α' 152).

«5. Ο χρόνος της άδειας χωρίς αποδοχές αποτελεί χρόνο πραγματικής υπηρεσίας μόνο στις περιπτώσεις των παραγράφων 1 και 4 του παρόντος άρθρου».

Υ. « Άρθρο 53.

1. Η προβλεπόμενη από την παρ. 2 του άρθρου 51 του παρόντος άδεια χορηγείται υποχρεωτικά, χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου, όταν πρόκειται για ανατροφή παιδιού ηλικίας έως και έξι (6) ετών.

2. Ο χρόνος εργασίας του γονέα υπαλλήλου μειώνεται κατά δύο (2) ώρες ημερησίως εφόσον έχει τέκνα ηλικίας έως δύο (2) ετών και κατά μία (1) ώρα, εφόσον έχει τέκνα ηλικίας από δύο (2) έως τεσσάρων (4) ετών.

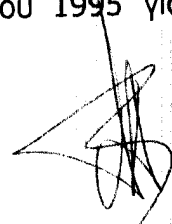
Ο γονέας υπάλληλος δικαιούται εννέα (9) μήνες άδεια με αποδοχές για ανατροφή παιδιού, εφόσον δεν κάνει χρήση του κατά το προηγούμενο εδάφιο μειωμένου ωραρίου.

Για το γονέα που είναι άγαμος ή χήρος ή διαζευγμένος ή έχει αναπηρία 67% και άνω, το κατά μία ώρα μειωμένο ωράριο του πρώτου εδαφίου ή η άδεια του προηγούμενου εδαφίου προσαυξάνονται κατά έξι (6) μήνες ή ένα (1) μήνα αντίστοιχα.

Στην περίπτωση γέννησης 4ου τέκνου, το μειωμένο ωράριο εργασίας παρατείνεται για δύο (2) ακόμα έτη.

Σε περίπτωση γέννησης διδύμων, τριδύμων κ.λπ. τέκνων χορηγείται επιπλέον άδεια ανατροφής χρονικής διάρκειας έξι (6) μηνών με αποδοχές για κάθε τέκνο πέραν του ενός».

10. Με την οδηγία 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου, της 8ης Μαρτίου 2010, σχετικά με την εφαρμογή της αναθεωρημένης συμφωνίας-πλαίσου για τη γονική άδεια που συνήφθη από τις διεπαγγελματικές οργανώσεις BUSINESS EUROPE, UEAPME, CEEP και ETUC και στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεών τους οι Ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι αναθεώρησαν πλήρως τη συμφωνία-πλαίσιο του 1995 για τη

γονική άδεια, επί τη βάσει της οποίας είχε εκδοθεί η οδηγία 96/34/ΕΚ, η οποία και καταργείται ρητώς με την ως άνω νεότερη.

Στα στοιχεία που έλαβε υπόψη και εκτίμησε το Συμβούλιο κατά την έκδοση της Οδηγίας αναφέρονται υπό στοιχ. (8) τα εξής: *«Δεδομένου ότι οι στόχοι της οδηγίας, ιδίως όσον αφορά τη βελτίωση της συμφιλίωσης της επαγγελματικής, ιδιωτικής και της οικογενειακής ζωής για τους εργαζόμενους γονείς και την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας και τη μεταχείριση στην εργασία σε ολόκληρη την Ένωση, δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και μπορούν, συνεπώς, να επιτευχθούν καλύτερα σε ενωσιακό επίπεδο, η Ένωση μπορεί να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως διατυπώνεται στο εν λόγω άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων αυτών»* και υπό στοιχ. (14) *«Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προβλέπουν ουσιαστικές, ανάλογες και αποτρεπτικές κυρώσεις σε περίπτωση παράβασης των υποχρεώσεων που απορρέουν από την παρούσα οδηγία».*

Περαιτέρω η ρήτρα 1 παράγραφος 1 της αναθεωρημένης συμφωνίας-πλαισίου, σύμφωνα με τις γενικές αρχές του ενωσιακού δικαίου στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, ορίζει ότι η συμφωνία προβλέπει τις ελάχιστες απαιτήσεις, η ρήτρα 8 παράγραφος 1 ότι τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν ή να εισάγουν ευνοϊκότερες διατάξεις από αυτές που ορίζονται στη συμφωνία και η ρήτρα 8 παράγραφος 2 ότι η υλοποίηση των διατάξεων της συμφωνίας δεν συνιστά βάσιμη δικαιολογία για την υποβάθμιση της γενικής προστασίας των εργαζομένων στον κλάδο που καλύπτεται από τη συμφωνία.

11. Με τις διατάξεις των άρθρων 48 έως 54 του νόμου 4075/2012 «Θέματα Κανονισμού Ασφάλισης ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, Ασφαλιστικών φορέων, προσαρμογή της νομοθεσίας στην Οδηγία 2010/18/ΕΕ και λοιπές διατάξεις» (Α' 89), ενσωματώθηκε στο Εθνικό Δίκαιο η προαναφερόμενη Οδηγία 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου της 8^{ης} Μαρτίου 2010.

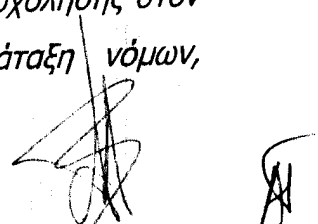
Ειδικότερα με τις διατάξεις των άρθρων 49 παρ. 1 και 2, 50, 52 παρ. 1 και 2, 53 παρ. 2 και 54 παρ. 1, 2 και 4 του οποίου, όπως αυτές τροποποιήθηκαν με το άρθρο 39 του ν. 4144/2013 (Α' 88) και ισχύουν, ορίζονται, αντίστοιχα, τα ακόλουθα:

α. « Άρθρο 49 (ρήτρα 1 της συμφωνίας – πλαισίου Παράρτημα της Οδηγίας-Πεδίο εφαρμογής):

1. Οι διατάξεις των άρθρων 48 έως 54 του παρόντος κεφαλαίου αφορούν στους εργαζόμενους γονείς και ορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις για τη διευκόλυνση της εναρμόνισης των γονεϊκών και επαγγελματικών τους ευθυνών... 2. Οι διατάξεις των άρθρων 48 έως 54 ...εφαρμόζονται σε όλους τους εργαζόμενους γονείς, φυσικούς, θετούς ή ανάδοχους, που απασχολούνται στον ιδιωτικό, το δημόσιο τομέα, τα Ν.Π.Δ.Δ...., με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή μορφής απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων μερικής απασχόλησης και ορισμένου χρόνου».

β. « Άρθρο 50 (ρήτρες 2 έως 4 της συμφωνίας -πλαισίου Παράρτημα της Οδηγίας Γονική άδεια ανατροφής-Δικαιούχοι, Όροι και προϋποθέσεις)

1. Ο εργαζόμενος γονέας έχει δικαίωμα γονικής άδειας ανατροφής του παιδιού μέχρις ότου συμπληρώσει την ηλικία των έξι (6) ετών, με σκοπό την εκπλήρωση των ελάχιστων υποχρεώσεων ανατροφής προς αυτό. 2. Για τη χορήγηση της γονικής άδειας ανατροφής οι εργαζόμενοι πρέπει να έχουν συμπληρώσει ένα (1) χρόνο συνεχόμενης ή διακεκομμένης εργασίας στον ίδιο εργοδότη, εκτός αν ορίζεται ευνοϊκότερα από ειδική διάταξη νόμων, διαταγμάτων, κανονισμών Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, Διαιτητικών Αποφάσεων ή συμφωνιών εργοδοτών και εργαζομένων. 3. Η γονική άδεια ανατροφής είναι άνευ αποδοχών, χορηγείται εγγράφως για περίοδο τουλάχιστον τεσσάρων (4) μηνών και αποτελεί ατομικό δικαίωμα κάθε γονέα, χωρίς δυνατότητα μεταβίβασης. 4. Η γονική άδεια χορηγείται εφάπαξ ή τμηματικά, με βάση σχετική αίτηση του εργαζόμενου, όπου διευκρινίζεται η έναρξη και η λήξη της. Η γονική άδεια ανατροφής χορηγείται από τον εργοδότη με βάση τη σειρά προτεραιότητας των απασχολούμενων στην επιχείρηση για κάθε ημερολογιακό έτος. Αιτήσεις χορήγησης γονικής άδειας γονέων παιδιών με αναπηρία, με μακροχρόνια ή αιφνίδια ασθένεια και μόνων γονέων λόγω θανάτου γονέα, ολικής αφαίρεσης της γονικής μέριμνας ή μη αναγνώρισης τέκνων, χορηγούνται με απόλυτη προτεραιότητα. 5. Αν υπάρχουν περισσότερα παιδιά, το δικαίωμα των γονέων είναι αυτοτελές για το καθένα από αυτά, εφόσον από τη λήξη της άδειας που δόθηκε για το προηγούμενο παιδί μεσολάβησε ένας (1) χρόνος πραγματικής απασχόλησης στον ίδιο εργοδότη, εκτός αν ορίζεται ευνοϊκότερα από ειδική διάταξη νόμων,

διαταγμάτων, κανονισμών, Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, Διαιτητικών Αποφάσεων ή συμφωνιών εργοδοτών και εργαζομένων. 6. Αν και οι δύο γονείς απασχολούνται στον ίδιο εργοδότη, αποφασίζουν με κοινή δήλωσή τους, κάθε φορά, ποιος από τους δύο θα κάνει πρώτος χρήση αυτού του δικαιώματος και για πόσο χρονικό διάστημα.....».

Υ. «Άρθρο 52 Εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα Προστασία εργαζομένων (ρήτρα 5 της συμφωνίας – πλαισίου Παράρτημα της Οδηγίας)

1. Μετά τη λήξη της γονικής άδειας των άρθρων 50 και 51 του παρόντος νόμου, ο εργαζόμενος γονέας δικαιούται να επιστρέψει στην ίδια θέση εργασίας του ή σε ισοδύναμη ή ανάλογη θέση, με όχι λιγότερο ευνοϊκούς επαγγελματικούς όρους και να επωφεληθεί από οποιαδήποτε βελτίωση των συνθηκών εργασίας, την οποία θα εδικαιούτο κατά την απουσία του.

2. Ο χρόνος απουσίας των εργαζομένων από την εργασία τους λόγω γονικής άδειας των άρθρων 50 και 51 του παρόντος νόμου, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για τον υπολογισμό των αποδοχών τους, τη χορήγηση της ετήσιας κανονικής άδειας απουσίας και του επιδόματος αδείας, την επαγγελματική εξέλιξη, καθώς και για τον υπολογισμό της αποζημίωσης σε περίπτωση απόλυσης τους».

Δ. « Άρθρο 53 (άρθρο 2 της Οδηγίας) Κυρώσεις

1.....

2. Για κάθε παραβίαση των διατάξεων του παρόντος στο δημόσιο τομέα, τα Ν.Π.Δ.Δ., τους Ο.Τ.Α. και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως οριοθετείται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (Α' 65), επιβάλλονται πειθαρχικές και διοικητικές κυρώσεις, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις».

Ε. «Άρθρο 54 (ρήτρα 8 της συμφωνίας – πλαισίου Παράρτημα της Οδηγίας- Τελικές διατάξεις».

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη που ρυθμίζει δυσμενέστερα τα θέματα του παρόντος, καθώς και οι διατάξεις των άρθρων 5 και 6 του ν.1483/1984 (Α' 153) και του άρθρου 25 του ν. 2639/1998 (Α' 205).

2. Δεν θίγονται με τον παρόντα νόμο ειδικές διατάξεις νόμων, διαταγμάτων, κανονισμών, Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, Διαιτητικών Αποφάσεων ή

συμφωνιών εργοδοτών και εργαζομένων που ρυθμίζουν ευνοϊκότερα θέματα γονικής άδειας ανατροφής παιδιών.....

4. Η γονική άδεια των άρθρων 51 και 52 του παρόντος δεν καταργεί και δεν επηρεάζει τη χορήγηση άλλων δικαιωμάτων που αφορούν στη διευκόλυνση των γονέων για την ανατροφή του παιδιού, για το θηλασμό και τη φροντίδα του παιδιού ή για λόγους που συνδέονται με την οικογένεια».

III. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

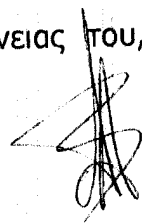
Από την ερμηνεία των προεκτεθεισών διατάξεων συνάγονται τα εξής:

1. Η προστασία της οικογένειας και ειδικότερα του γάμου, της μητρότητας και της παιδικής ηλικίας αποτελεί συνταγματική υποχρέωση του Κράτους που πηγάζει από το άρθρο 21 του Συντάγματος.

2. Η διάταξη του άρθρου 5 παρ.1 του ν. 1483/1984, που ίσχυε κατά πρώτον για τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα και προέβλεπε τη χορήγηση γονικής άδειας χωρίς αποδοχές, μέγιστου χρονικού διαστήματος 3 1/2 μηνών, για ανατροφή τέκνου μέχρις ότου αυτό να συμπληρώσει τα 3 1/2 έτη, μετά από την αντικατάσταση της με το άρθρο 25 του Ν.2639/1998 ίσχυσε κατά τη ρητή νομοθετική πρόβλεψη και για τους απασχολούμενους στο Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τους Ο.Τ.Α.

Σημειωτέον ότι την επέκταση εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 1-18 του ν. 1483/1984 στους απασχολούμενους με οποιαδήποτε σχέση στον δημόσιο τομέα, στα Ν.Π.Δ.Δ. και τους Ο.Τ.Α. είχε ήδη προβλέψει το άρθρο 1 του π.δ. 193/1988, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της διάταξης της παρ. 1 του άρθρου 18 του ν. 1483/1984, με το άρθρο 10 του οποίου μάλιστα ορίστηκε ότι ο χρόνος απουσίας άδειας άνευ αποδοχών για ανατροφή τέκνου, που προβλέπεται από τις διατάξεις του εξουσιοδοτικού ως άνω νόμου, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας για όλες τις συνέπειες, πλην της καταβολής των αποδοχών.

3. Ως προς τους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, προβλέφθηκε με τις ειδικές διατάξεις του άρθρου 16 περ. Ε' του ν. 1566/1985 ότι με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, ύστερα από πρόταση του αρμόδιου κεντρικού υπηρεσιακού συμβουλίου, μπορεί να χορηγείται άδεια χωρίς αποδοχές, μέχρι τη λήξη του σχολικού έτους, όταν συντρέχουν σοβαροί λόγοι, αναφέρονται, δε, ενδεικτικώς ("ιδίως") ως τέτοιοι η θεραπεία δυσίατων ασθενειών του ίδιου του εκπαιδευτικού ή των μελών της οικογένειας του, η

αντιμετώπιση δύσκολων περιπτώσεων εγκυμοσύνης, τοκετού και μητρότητας, η ολοκλήρωση μεταπτυχιακών σπουδών και η ανάγκη προσωρινής εγκατάστασης στο εξωτερικό. Η χορηγούμενη υπό τις προϋποθέσεις αυτές άδεια μπορεί να παραταθεί για τρία σχολικά έτη.

4. α. Ο Υπαλληλικός Κώδικας, όπως κωδικοποιήθηκε σε ενιαίο κείμενο με το π.δ. 611/1977, που υπήγαγε το διδακτικό προσωπικό των Διδασκαλείων Μέσης και Δημοτικής Εκπαίδευσης και το εποπτικό και διδακτικό προσωπικό της Δημοτικής, της Μέσης και της Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης στις διατάξεις του για εκείνα μόνον τα θέματα τα οποία δεν ρυθμιζονταν άλλως υπό ειδικών για το προσωπικό αυτό διατάξεων, προέβλεπε όπως, σε εξαιρετικές περιπτώσεις και εφ' όσον οι ανάγκες της υπηρεσίας το επέτρεπαν, χορηγείται δυνητικά στους υπαλλήλους που ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής του και μετά από αίτησή τους, κανονική άδεια απουσίας άνευ αποδοχών μέχρι δέκα πέντε ημερών, η οποία με σύμφωνη γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου μπορούσε να φτάσει τις τριάντα ημέρες συνολικά για κάθε ημερολογιακό έτος.

β.ι. Στη συνέχεια ο Υπαλληλικός Κώδικας, που κυρώθηκε με ν. 2683/1999, όρισε, ταυτόσημα εν πολλοίς με τον προηγούμενο, ότι υπάλληλοι ή λειτουργοί του κράτους ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι, κατά συνταγματική ή νομοθετική πρόβλεψη, διέπονται από ειδικές γι' αυτούς διατάξεις, καθώς και οι υπάλληλοι των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, υπάγονται μόνο σε εκείνες τις διατάξεις του εν λόγω Κώδικα (Υπαλληλικού) στις οποίες παραπέμπουν οι ειδικοί νόμοι που τους διέπουν.

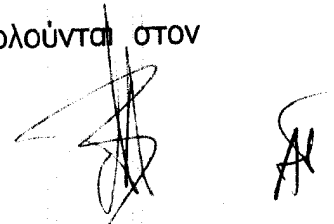
Με τις διατάξεις του άρθρου 51 του νόμου αυτού προβλέφθηκε το πρώτον η χορήγηση, στους εμπύπτοντες στο πεδίο εφαρμογής του υπαλλήλους, άδειας άνευ αποδοχών, ύστερα από αίτησή τους και γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, για σοβαρούς ιδιωτικούς λόγους, συνολικής διάρκειας έως δύο ετών, η οποία χορηγείται υποχρεωτικά και χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου όταν πρόκειται για ανατροφή παιδιού ηλικίας έως και έξι (6) ετών, ενώ ο χρόνος της άδειας αυτής ρητά ορίζεται ότι δεν αποτελεί χρόνο πραγματικής υπηρεσίας. Περαιτέρω με την παράγραφο 2 του άρθρου 53 του ίδιου νόμου προβλέφθηκε το πρώτον δικαίωμα χορήγησης στη μητέρα υπάλληλο, εφόσον αυτή δεν κάνει χρήση του μειωμένου ωραρίου που προβλέπει η αυτή διάταξη, άδειας με αποδοχές για ανατροφή παιδιού

ηλικίας έως τεσσάρων ετών, διάρκειας εννέα μηνών, χρόνος ο οποίος λογίζεται ως πραγματική και συντάξιμη υπηρεσία.

ii. Με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 53 του ν. 2721/1999 ορίζεται ότι οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, υπάγονται αρχικά στις διατάξεις του ως άνω Υπαλληλικού Κώδικα, [εφεξής νοουμένου και του εκάστοτε ισχύοντος Υ.Κ. (βλ. και ΝΣΚ 190/2013)], με εξαίρεση τα θέματα τα οποία ρυθμίζονται από ειδικές γι' αυτούς διατάξεις και με την επιφύλαξη των ρυθμίσεων που εκεί αναφέρονται ρητά, όπως ότι οι μητέρες τακτικοί εκπαιδευτικοί μπορούν να επιλέγουν τη χορήγηση άδειας εννέα (9) μηνών με αποδοχές για ανατροφή παιδιού του άρθρου 53 ή τις διευκολύνσεις της παραγράφου 8 του άρθρου 13 του ν. 1566/1985 (απαλλαγή από πρόσθετα διοικητικά καθήκοντα) και του άρθρου 30 παράγραφος 14 του ν. 2083/1992 (μειωμένο ωράριο 2 ωρών εβδομαδιαίως).

5. Από τις διατάξεις του ισχύοντος Υπαλληλικού Κώδικα, (ν. 3528/2007), -που εφαρμόζονται και στους απασχολούμενους στο Δημόσιο, σε Ο.Τ.Α. και ν.π.δ.δ. και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, σε υπαλλήλους, δε, ή λειτουργούς του κράτους ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι, κατά συνταγματική ή νομοθετική πρόβλεψη, διέπονται από ειδικές διατάξεις, καθώς και σε υπαλλήλους των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, μόνο για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται από τις ειδικές γι' αυτούς διατάξεις- και δη από το συνδυασμό των άρθρων 51 παρ. 2 και 5 και 53 παρ. 1 αυτού, ως ισχύουν, προκύπτει ότι διατηρείται κατά βάση το καθεστώς χορήγησης γονικών αδειών για ανατροφή τέκνου του προϊσχύσαντος Υ.Κ. (ν.2689/99), αλλά με δύο ευνοϊκότερες επιμέρους διαφοροποιήσεις, ήτοι αφενός ως προς το χρόνο διάρκειας της άνευ αποδοχών άδειας, ο οποίος από δύο αυξάνεται σε πέντε έτη και αφετέρου ως προς την επέκταση του δικαιώματος απόληψης της εννεάμηνης μετ' αποδοχών άδειας και στον πατέρα γονέα (έναντι μόνο της μητέρας, αρχικά).

6. α. Με τις διατάξεις των άρθρων 48 έως 54 του ν. 4075/2012, -με τον οποίο ενσωματώθηκε στο Εθνικό Δίκαιο η Οδηγία 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου της 8^{ης} Μαρτίου 2010, σχετικά με την εφαρμογή της αναθεωρημένης συμφωνίας-πλαισίου για τη γονική άδεια εργαζομένων-, που εφαρμόζονται σε όλους τους εργαζόμενους γονείς (φυσικούς, θετούς ή ανάδοχους), που απασχολούνται στον

ιδιωτικό, αλλά και στο δημόσιο τομέα, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή μορφής απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων μερικής απασχόλησης και ορισμένου χρόνου, ορίζεται ότι ο εργαζόμενος γονέας έχει δικαίωμα γονικής άδειας ανατροφής του παιδιού μέχρις ότου συμπληρώσει την ηλικία των έξι (6) ετών. Η άδεια ανατροφής είναι άνευ αποδοχών, αποτελεί ατομικό δικαίωμα κάθε γονέα, χωρίς δυνατότητα μεταβίβασης, χορηγείται εγγράφως εφάπαξ ή τμηματικά, με βάση σχετική αίτηση του εργαζόμενου, όπου διευκρινίζεται η έναρξη και η λήξη της, για περίοδο τουλάχιστον τεσσάρων (4) μηνών, που λογίζεται ως πραγματική δημόσια υπηρεσία, με βάση τη σειρά προτεραιότητας των απασχολούμενων στην επιχείρηση για κάθε ημερολογιακό έτος και υπό τις λοιπές προϋποθέσεις που θέτει η διάταξη του άρθρου 50 του ως άνω νόμου.

Το άρθρο 53 του νόμου αυτού, στην παράγραφο 2, προβλέπει επιβολή πειθαρχικών και διοικητικών κυρώσεων, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, για κάθε παραβίαση των διατάξεων του νόμου στο δημόσιο τομέα, τα Ν.Π.Δ.Δ., τους Ο.Τ.Α. και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως οριοθετείται από τις κείμενες διατάξεις.

Με τη διάταξη του άρθρου 54 παρ.1 του ίδιου νόμου καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη, που ρύθμιζε δυσμενέστερα τα θέματα του νόμου αυτού (4075/2012), ρητώς, δε, καταργήθηκαν και οι διατάξεις των άρθρων 5 και 6 του ν. 1483/1984 και του άρθρου 25 του ν.2639/1998 και οποιαδήποτε παραπομπή στις καταργούμενες διατάξεις θεωρείται ως παραπομπή στις διατάξεις του παρόντος νόμου ενώ, τέλος, καθίσταται σαφές ότι δεν θίγονται ειδικές διατάξεις νόμων, διαταγμάτων, κανονισμών, ΣΣΕ, ΔΑ, ή συμφωνιών εργοδοτών και εργαζομένων που ρυθμίζουν ευνοϊκότερα θέματα γονικής άδειας ανατροφής παιδιών.

β. Στην αιτιολογική έκθεση του ως άνω νόμου 4075/2012, Κεφάλαιο Ζ', άρθρα 50-56, διαλαμβάνεται ότι:

- Κεφάλαιο Α «Γενικό Μέρος»: *«Σκοπός του παρόντος είναι η ενσωμάτωση διατάξεων της Οδηγίας 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου της 8^{ης} Μαρτίου 2010, σχετικά με την εφαρμογή της αναθεωρημένης συμφωνίας πλαισίου για τη γονική άδεια η οποία συνήφθη στις 18 Ιουνίου 2009 από τις διακλαδικές οργανώσεις των Ευρωπαίων κοινωνικών εταίρων (BUSINESSEUROPE, UEARME, CEEP ΚΑΙ EUC) (στο εξής «η Οδηγία»), ως προς τις ελάχιστες απαιτήσεις του παραρτήματος.*

Ο Έλληνας νομοθέτης επιδιώκει με τις διατάξεις του παρόντος να συμπληρώσει και να επικαιροποιήσει την ισχύουσα νομοθεσία για τα θέματα της εναρμόνισης της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, στα σημεία που αυτή υπολείπεται των απαιτήσεων της οδηγίας. Προς το σκοπό αυτό, καταργούνται οι διατάξεις των άρθρων 5 και 6 του ν. 1483/1984 (Α '153), με τις οποίες θεσμοθετήθηκε αρχικά η γονική άδεια ανατροφής και οι διατάξεις του άρθρου 25 του ν. 2639/1988 (Α '205), με τις οποίες αντικαταστάθηκε στη συνέχεια η παρ. 1 του άρθρου 5 του ανωτέρω νόμου προκειμένου να μεταφερθούν στην ελληνική έννομη τάξη οι διατάξεις της οδηγίας 96/34/ΕΚ, μέσω της οποίας είχε εφαρμοσθεί η αρχική συμφωνία πλαίσιο των ευρωπαϊών κοινωνικών εταίρων για τη γονική άδεια του 1995.

Με τις διατάξεις του παρόντος δημιουργείται νέο, γενικό πεδίο εφαρμογής, για τους σκοπούς της οδηγίας, το οποίο καλύπτει οριζόντια όλους τους εργαζόμενους που έχουν εξαρτημένη σχέση εργασίας ή μορφή απασχόλησης, στον ιδιωτικό, δημόσιο, ευρύτερο δημόσιο τομέα και τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης.

Στο πλαίσιο αυτό, οι ρυθμίσεις του παρόντος αποτελούν ατομικά και αμεταβίβαστα δικαιώματα, κάθε γονέα, και ευθυγραμμίζονται με τις ρυθμίσεις του ν. 3896/2010 (Α ' 207), καθώς και με το πρωτογενές και δευτερογενές δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ίση μεταχείριση και τις ίσες ευκαιρίες ανδρών και γυναικών στην εργασία και απασχόληση....

Ειδικότερα, επέρχονται τροποποιήσεις στο προγενέστερο καθεστώς για τη χορήγηση γονικής άδειας με τις οποίες αυξάνεται το χρονικό διάστημα της χορηγούμενης άδειας από τους τρεις και μισό μήνες στους τέσσερις και αποσαφηνίζεται ο κύκλος των δικαιούχων της γονικής άδειας ανατροφής παιδιού.....

Επίσης διασφαλίζεται ότι η γενική εφαρμογή των ρυθμίσεων του παρόντος νόμου δεν επηρεάζει δυσμενώς άλλες παροχές και διευκολύνσεις προς τους εργαζόμενους για την ανατροφή του παιδιού, το θηλασμό και τη φροντίδα του παιδιού, ή για λόγους που συνδέονται με την οικογένεια».

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

Κατόπιν των ανωτέρω σε σχέση προς τα τεθέντα ερωτήματα συνάγονται τα ακόλουθα συμπεράσματα:

α. Γενικά. 1. Η διάταξη του άρθρου 16 περ. Ε του ν. 1566/1985, που ρυθμίζει τη χορήγηση αδειας άνευ αποδοχών σε εκπαιδευτικούς α'θμιας και β'θμιας εκπαίδευσης για σοβαρούς λόγους, οι οποίοι ενδεικτικά εκεί απαριθμούνται και στους οποίους ευλόγως, σύμφωνα με το σκοπό που εξυπηρετεί αυτή, δύναται να συγκαταλεγεί και η ανατροφή τέκνου προσχολικής ηλικίας, αποτελεί ειδική διάταξη τόσο όσον αφορά στο πεδίο εφαρμογής της, όσο και ως προς τα εκεί ρυθμιζόμενα θέματα και συνεπώς κατισχύει των γενικών διατάξεων των άρθρων 51 παρ. 2 και 53 παρ. 1 του Υ.Κ., οι οποίες ρυθμίζουν τις περιπτώσεις χορήγησης αδειας άνευ αποδοχών για σοβαρούς ιδιωτικούς λόγους, όπως και αυτής για ανατροφή παιδιού έως έξι ετών, στους υπαλλήλους που υπάγονται αποκλειστικά στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα αυτού, καθώς και στους υπαλλήλους που υπάγονται εξαιρετικά στο πεδίο εφαρμογής του και μόνο για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται από ειδικές γι' αυτούς διατάξεις, όπως είναι η προαναφερόμενη, αφορώσα αποκλειστικά σε εκπαιδευτικούς α'θμιας και β'θμιας εκπαίδευσης, διάταξη, δεδομένου ότι οι εκπαιδευτικοί κλάδοι με ειδικά θέματα, ρυθμίζονται με ειδικότερες γι αυτούς διατάξεις, οι οποίες, για όσα θέματα καταλαμβάνουν, κατισχύουν του Υπαλληλικού Κώδικα.

Η άδεια άνευ αποδοχών, που προβλέπεται στο ως άνω άρθρο 16 περ. Ε' παρ. 1 του ν. 1566/1985, αποτελεί ιδιαίτερη μορφή αδειας άνευ αποδοχών, χορηγείται αποκλειστικά και μόνο σε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για ιδιαίτερους λόγους, πέραν των λόγων χορήγησης κανονικής, αναρρωτικής ή εκπαιδευτικής αδειας, και για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει το ανώτατο επιτρεπόμενο διάστημα απουσίας επί λήψεως κανονικής αδειας, το οποίο δεν θεωρείται ως συντάξιμος χρόνος πραγματικής υπηρεσίας (βλ. και ΕΣ 2613/2008).

Συνεπώς οι εκπαιδευτικοί α'θμιας και β'θμιας εκπαίδευσης δικαιούνται αδειας άνευ αποδοχών και για ανατροφή τέκνου ηλικίας έως έξι ετών, δυνάμει της προαναφερόμενης ειδικής διάταξης, η διάρκεια της οποίας, όμως, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβεί τα τρία χρόνια.

Επειδή, όμως, ο τρόπος χορήγησης της αδειας αυτής ορίζεται ειδικά στη διάταξη του άρθρου 53 παρ. 1 του ΥΚ να δίδεται χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου, τούτο θα ισχύσει συμπληρωματικά, σύμφωνα με το άρθρο 53 παρ. 2 του ν. 2721/1999 και για την χορηγούμενη εντός του πλαισίου του άρθρου 16 περ.

Ε' του ν. 1566/85 άδεια ανατροφής τέκνων, μη υπάρχουσας στον τελευταίο ειδικής διάταξης που να ρυθμίζει άλλως το αυτό ζήτημα.

Η μη εφαρμογή των ευνοϊκότερων διατάξεων των άρθρων 51 παρ. 2 και 53 παρ. 1 του Υπαλληλικού Κώδικα επί των εκπαιδευτικών δεν συνιστά παράβαση της αρχής της ισότητας (άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος), δεδομένου ότι αυτοί, ενόψει και της φύσης των καθηκόντων τους και του ημερήσιου ωραρίου εργασίας τους, τελούν υπό διαφορετικές συνθήκες σε σχέση με τους δημοσίους υπαλλήλους (βλ. και ΔΕΑ 855/2012), αλλά ούτε παράβαση του άρθρου 21 παρ. 1 του Συντάγματος, διότι η κατοχυρούμενη από την εν λόγω συνταγματική διάταξη προστασία της οικογενείας εξυπηρετείται εν προκειμένω αρκούντως με την προαναφερθείσα ρύθμιση του άρθρου 16 περ. Ε' του ν. 1566/1985 (πρβλ. ΣΤΕ 3257/2010).

Τέλος, η μη εφαρμογή των ανωτέρω ευμενεστέρων διατάξεων του Υπαλληλικού Κώδικα και επί των εκπαιδευτικών δεν επιβάλλεται ούτε από την Οδηγία 2010/18/ΕΚ του Συμβουλίου (L 068 της 18.3.2010) περί γονικής άδειας, αφού η εν λόγω Οδηγία προβλέπει ως ελάχιστο χρόνο γονικής άδειας άνευ αποδοχών τους τέσσερις μήνες, περαιτέρω δε δεν αποκλείει τη διαφοροποίηση ως προς το χρόνο της άδειας διαφόρων επαγγελματικών κατηγοριών ανάλογα και με τη φύση των καθηκόντων τους (πρβλ. Σ.τ.Ε. 3311/2007).

2. α. Σε επίκληση της υποχρέωσης που απορρέει τόσο από το άρθρο 21 του Συντάγματος, όσο και από την αρχή του Κοινοτικού Δικαίου, περί συμφιλίωσης των γονικών και επαγγελματικών ευθυνών των εργαζομένων γονέων, που εκφράζεται με τις διατάξεις της οδηγίας 2010/18/ΕΕ του Συμβουλίου, η οποία μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη με τον ν. 4075/2012, αντικαταστάθηκαν και επαναρυθμίστηκαν οι ελάχιστες απαιτήσεις για την άσκηση του δικαιώματος χορήγησης γονικής άδειας ανατροφής τέκνου, μέχρις ότου συμπληρώσει την ηλικία των έξι (6) ετών.

Ως τέτοιος ο ανωτέρω νόμος θέλησε τη χορήγηση άδειας ανατροφής τέκνου σε όλους τους εργαζόμενους, τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα και ανεξάρτητα από την εργασιακή μορφή και σχέση που τους συνδέει με τον εργοδότη, και σε αμφότερους τους γονείς, διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων (4) μηνών μέχρι το τέκνο να γίνει έξι (6) ετών και ο χρόνος της άδειας αυτής να λογίζεται χρόνος πραγματικής υπηρεσίας και να προσμετράται ως συντάξιμος.

Σημειωτέον ότι είχε προηγηθεί η συμφωνία - πλαίσιο για τη γονική άδεια, συναφθείσα από τις διεπαγγελματικές οργανώσεις UNICE, CEEP και CES, στις 14 Δεκεμβρίου 1995 και περιέχεται στο παράρτημα της οδηγίας 96/34/ΕΚ του Συμβουλίου, της 3ης Ιουνίου 1996, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 97/75/ΕΚ του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1997, η οποία ουδέποτε μεταφέρθηκε στην ελληνική έννομη τάξη.

β. Στον ισχύοντα Υπαλληλικό Κώδικα (ν.3528/2007) υπάρχει ήδη ίδια κατ' αντικείμενο ρύθμιση, η οποία έχει καθιερώσει ευμενέστερο σύστημα γονικής άδειας ανατροφής τέκνων, με την χορήγηση της άδειας που προβλέπεται στο άρθρο 53 αυτού (παρ. 1 και 2), καλύπτοντας κατά πολύ τις ελάχιστες απαιτήσεις του ν. 4075/2012 και υλοποιώντας έτσι τους σκοπούς της Οδηγίας για την προσωπική ενασχόληση του γονέα με την ανατροφή του παιδιού, εφόσον παρέχει δικαίωμα απόληψης άδειας εννέα (9) μηνών με αποδοχές για ανατροφή τέκνου (παρ. 2), χρόνος λογιζόμενος ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας και συντάξιμος και, πέραν αυτού, τη δυνατότητα χορήγησης άδειας άνευ αποδοχών, χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου, για διάστημα μέχρι πέντε (5) έτη και μέχρι το τέκνο να έχει την ηλικία των έξι (6) ετών (παρ. 1) .

Σύμφωνα με τη ρητή διάταξη του άρθρου 53 παρ. 2 περ. α του ν. 2721/1999 το δικαίωμα απόληψης άδειας εννέα (9) μηνών με αποδοχές για ανατροφή τέκνου του άρθρου 53 παρ. 2 του ΥΚ έχουν και οι εκπαιδευτικοί α' θμιας και β' θμιας εκπαίδευσης.

Όπως έχει κριθεί η εν λόγω διάταξη περί εννεάμηνης διάρκειας άδειας που θέσπισε η ελληνική πολιτεία για διευκόλυνση δημοσίων υπαλλήλων και υπαλλήλων ν.π.δ.δ. με οικογενειακές υποχρεώσεις, η οποία είναι δυνατόν να λαμβάνεται και τμηματικά εντός τετραετίας, έναντι επτάμηνης που θεσπίζεται για τους υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα και τετράμηνης που όρισε η Οδηγία 2010/18, συνεπικουρούμενη και από τις ισχύουσες διατάξεις περί της επιλογής μειωμένου ωραρίου, που διαζευκτικά με την εννεάμηνη άδεια μπορεί να επιλέξει ο υπάλληλος, ανταποκρίνεται πλήρως στις ειδικές ανάγκες των γονέων υπαλλήλων εντός της Ελληνικής Επικράτειας (βλ.ΣΤΕ 845/2013, Δ.Ε.Α. 299/2013, 1752/2012).

Κατόπιν αυτών οι διατάξεις του ν. 4075/2012 δεν ισχύουν, μη έχοντας πεδίο εφαρμογής, για τους διεπόμενους από τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα υπαλλήλους (Ερμ. ΥΚ Τάχος-Συμεωνίδης Γ' εκδ. αρθρ. 53 σελ. 792).

Τέλος, σύμφωνα με τις ανωτέρω σκέψεις και επειδή η προβλεπόμενη στον ν. 4075/2012 άδεια άνευ αποδοχών για ανατροφή τέκνου δεν αποτελεί νέο δικαίωμα, το πρώτον δι' αυτού θεμελιούμενο, τούτου προβλέποντος στο άρθρο 54 αυτού, (καθώς και της Οδηγίας στη ρήτρα 8), της δυνατότητας να έχει ήδη ρυθμιστεί με ευνοϊκότερες διατάξεις, οι, δε, διατάξεις για τους εκπαιδευτικούς, αν και ειδικότερες και διαφοροποιούμενες ως προς το μέγιστο του χρόνου από αυτές του ΥΚ, δεν παύουν, σε κάθε περίπτωση, να υπερκαλύπτουν τις ελάχιστες απαιτήσεις της Οδηγίας, ο νόμος αυτός δεν ισχύει και ως προς αυτούς.

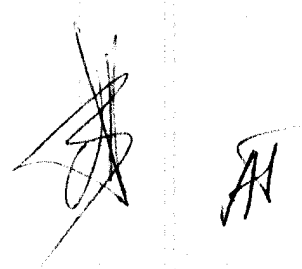
β. Επί του πραγματικού της εξεταζόμενης υπόθεσης.

Η εκπαιδευτικός Μ.Π. δεν δικαιούται την αιτηθείσα άδεια άνευ αποδοχών, διάρκειας ενός σχολικού έτους, για την ανατροφή της 20 μηνών κόρης της, δεδομένου ότι αυτή έτυχε ήδη άδειας άνευ αποδοχών τριετούς διάρκειας, κατ' εφαρμογήν της ειδικής διάταξης του άρθρου 16 περ. Ε' του ν. 1566/1985, εξαντλώντας το σχετικό δικαίωμά της.

Κατόπιν των ανωτέρω **το Γ' Τμήμα του ΝΣΚ ομόφωνα γνωμοδοτεί** επί των τεθέντων ερωτημάτων ως ακολούθως:

α) Για τη χορήγηση άδειας άνευ αποδοχών για ανατροφή τέκνου ηλικίας έως έξι ετών στους εκπαιδευτικούς Α' θμιας και Β' θμιας Εκπαίδευσης, εφαρμόζεται η ειδική διάταξη του άρθρου 16 περ. Ε' του ν. 1566/1985, συμπληρωματικά δε η διάταξη του άρθρου 53 παρ. 1 του Υ.Κ. και μόνο ως προς το διαδικαστικό θέμα της χορήγησής της χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου.

β) Η διάταξη του άρθρου 50 του ν. 4075/2012 δεν ευρίσκει πεδίο εφαρμογής, δεδομένης της ευνοϊκότερης ρύθμισης του επίμαχου ζητήματος δια της προαναφερόμενης ειδικής διάταξης, όσον αφορά στους εκπαιδευτικούς, αλλά και δια της διάταξης του άρθρου 53 παρ. 1 σε συνδυασμό με αυτή του άρθρου 51 παρ. 2 του Υπαλληλικού Κώδικα (ν.3528/2007), όσον αφορά εν γένει στους υπαλλήλους που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του.

Επειδή όμως η επίλυση των ως άνω νομικών ζητημάτων, λόγω του μεγάλου εύρους εφαρμογής των ρυθμιστικών τους διατάξεων κρίνεται μείζονος σπουδαιότητας, το Τμήμα ομόφωνα αποφασίζει την παραπομπή αυτών στην Ολομέλεια του ΝΣΚ., κρίνει δε αναγκαίο και τον ορισμό, ενώπιον της Ολομελείας, συνεισηγητή από τα μέλη του ΝΣΚ, που υπηρετούν (πλην του ΓΝΣ στο Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων στο οποίο υπάγονται οι εκπαιδευτικοί Α' θμιας και Β' θμιας Εκπ/σης, για τους οποίους και υποβλήθηκε κατ' αρχήν το υπό κρίση ερώτημα) και στο Γραφείο Νομικού Συμβούλου του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης (πρώην Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης).

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 5 -3-2015

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Γ' ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΣΚ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΔΟΥΣΚΑ

Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΓΑΛΑΝΗ

Πάρεδρος ΝΣΚ